

РЕЦЕНЗІЯ

декана гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата філософських наук, доцента **САВИЦЬКОЇ Інни Миколаївни**
на дисертацію **ХАНЬ Цзяє** на тему:
**«Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв
Китайської Народної Республіки»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Проблема формування ціннісного світогляду молоді належить до пріоритетних завдань сучасної освіти, оскільки саме система цінностей визначає характер життєвих орієнтирів особистості, її ставлення до суспільства, культури, професії, інших людей і самої себе. В умовах стрімких соціокультурних трансформацій, глобалізації, цифровізації освітнього простору та посилення міжкультурної взаємодії проблема ціннісного становлення студентської молоді набуває особливої гостроти. Сучасна освіта має не лише забезпечувати професійну компетентність, а й створювати умови для розвитку відповідальної, культурно свідомої, морально зрілої та здатної до саморефлексії особистості.

Особливого значення ця проблема набуває в мистецькій освіті. Майбутній фахівець мистецької галузі є не тільки споживачем культурних надбань, а й потенційним творцем та транслятором культурних смислів і цінностей. Його професійна діяльність безпосередньо пов'язана зі здатністю оцінювати мистецькі явища, інтерпретувати культурний досвід, здійснювати естетичний і моральний вибір та виражати власне ставлення до світу засобами мистецтва. Відтак професійна підготовка майбутнього митця не може обмежуватися розвитком технічної майстерності та спеціальних компетентностей.

Актуальність обраної Хань Цзяє теми додатково визначається специфікою освітнього й культурного розвитку КНР. Китайська система освіти функціонує в умовах взаємодії традиційних культурних цінностей із сучасними тенденціями розвитку суспільства, глобальними культурними процесами та цифровими технологіями. У дисертації слушно зазначено, що в мистецьких коледжах КНР значною мірою домінує орієнтація на техніко-виконавську та естетичну підготовку, тоді як інтеграція ціннісного компонента в освітній процес залишається недостатньо системною. Недостатньо розробленими є також педагогічні умови, технологічні механізми та діагностичний інструментарій формування ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів.

У цьому контексті особливої значущості набуває пошук педагогічних засобів гармонійного поєднання професійної, естетичної, моральної та соціокультурної підготовки студентів. Саме такий підхід реалізовано в дисертації Хань Цзяє. Авторка розглядає ціннісний

світогляд як цілісну систему ціннісно-смыслових орієнтацій, яка впливає на поведінкові моделі, особисті рішення, ставлення до навчання, професійної діяльності, соціальних відносин і культурного життя.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Науковий апарат дисертації є цілісним і відповідає меті та предмету дослідження. Метою роботи визначено теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку методики формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР. Поставлені завдання послідовно охоплюють уточнення поняттєво-категоріального апарату, визначення структури феномена, обґрунтування підходів, принципів і педагогічних умов, розроблення моделі та методики, а також експериментальну перевірку її ефективності.

Позитивної оцінки заслуговує комплексне використання теоретичних, емпіричних та статистичних методів. Теоретичний аналіз наукової й нормативної літератури поєднано з педагогічним спостереженням, анкетуванням, аналізом освітнього процесу та педагогічним експериментом. Для кількісного підтвердження результатів використано критерій Пірсона. Переконаливість експериментальної частини забезпечується її поетапною організацією: теоретико-констатувальний, експериментально-практичний та узагальнювально-впроваджувальний етапи логічно пов'язані між собою та відповідають загальній концепції дослідження. Обґрунтованим є також використання трьох критеріїв сформованості ціннісного світогляду: ціннісно-мотиваційного, когнітивно-практичного та рефлексивно-особистісного, що дозволяє оцінити не лише знання студентів про цінності, а й характер їхнього ставлення, практичну реалізацію цінностей та здатність до самооцінювання і рефлексії.

Структура та зміст дисертації. Дисертація має логічну та послідовну структуру, що відповідає внутрішній логіці наукового пошуку.

Перший розділ присвячено теоретико-методологічному осмисленню проблеми. Дисертантка аналізує сутність понять «цінності», «світогляд», «ціннісний світогляд», розглядає особливості світоглядного становлення студентів мистецьких коледжів та законодавчо-нормативні засади відповідного процесу в КНР. На основі аналізу джерел уточнено сутність поняття «ціннісний світогляд студентів коледжів мистецтв» та розкрито його специфіку в контексті професійної мистецької підготовки.

Особливої уваги заслуговує визначення структури досліджуваного феномена через естетичні, моральні та соціокультурні цінності. Такий підхід відповідає специфіці мистецької освіти та дозволяє поєднати професійний, особистісний і культурний виміри розвитку студента.

Другий розділ має конструктивно-методичний характер. У ньому визначено підходи й принципи, обґрунтовано педагогічні умови, розроблено модель та методику формування

ціннісного світогляду. До безперечних здобутків дисертації належить розроблення моделі, яка охоплює цільовий, змістово-діяльнісний та контрольнo-діагностичний блоки. Змістово-діяльнісний компонент передбачає поєднання професійної підготовки з практичною та позааудиторною мистецькою діяльністю: конкурсами, майстер-класами, фестивалями, творчими лабораторіями, артпроектами, виставами, культурними обмінами, соціальними та благодійними проектами. Обґрунтовані авторкою педагогічні умови логічно пов'язані зі змістом моделі та методики.

Третій розділ присвячено експериментальній перевірці розробленої методики. Важливо, що авторка не обмежилася теоретичним моделюванням, а здійснила практичну перевірку запропонованої системи педагогічного впливу. Результати засвідчили позитивну динаміку сформованості ціннісного світогляду в експериментальній групі; статистична обробка результатів дозволила підтвердити ефективність упровадження методики. Таким чином, структура дисертації забезпечує послідовний рух від теоретичного аналізу до педагогічного проектування та експериментальної перевірки.

Висновки до розділів та загальні висновки логічно узагальнюють результати та узгоджуються із поставленими завданнями. Додатки доповнюють текст дисертації, забезпечуючи прозорість дослідження. Аналіз роботи дає підстави стверджувати, що завдання вирішено, а мета досягнута. Порушень академічної доброчесності не виявлено. Публікації відповідають вимогам щодо оприлюднення результатів.

Наукова новизна та практичне значення. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає, передусім, у розробленні та експериментальній перевірці методики формування ціннісного світогляду студентів коледжів мистецтв КНР.

До вагомих результатів також належать: уточнення термінологічно-категоріального апарату дослідження; визначення структури ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів; обґрунтування підходів і принципів його формування; визначення педагогічних умов; розроблення моделі формування ціннісного світогляду; визначення критеріїв, показників і рівнів його сформованості.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання розробленої методики в освітньому процесі мистецьких коледжів КНР. Важливим практичним результатом є програма поетапного формування ціннісного світогляду, яка охоплює мотиваційно-ціннісний, теоретико-аналітичний, практично-діяльнісний та рефлексивно-особистісний етапи. Запропоновані підходи можуть бути корисними для викладачів мистецьких дисциплін, кураторів студентських груп, розробників освітніх програм та фахівців, відповідальних за виховну роботу в закладах мистецької освіти.

Отже, дисертація Хань Цзяє є самостійною кваліфікаційною науковою працею. Авторка дотримується вимог академічної доброчесності, належним чином посилається

на використанні джерела та розмежовує власні результати й положення, запозичені з наукових праць інших дослідників. Під час аналізу змісту роботи ознак навмисного привласнення результатів інших дослідників не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи науковий рівень та практичну значущість дисертації, вважаємо за необхідне висловити наступні зауваження дискусійного характеру:

1. Важливим теоретичним здобутком дисертації є визначення сутності поняття «ціннісний світогляд студентів мистецьких коледжів» та його співвіднесення з близькими за змістом категоріями. Водночас подальше поглиблення розмежування понять «ціннісний світогляд», «ціннісні орієнтації», «ціннісна свідомість» і «світоглядна культура» могло б ще виразніше окреслити специфіку авторського трактування досліджуваного феномена та посилити теоретичну завершеність запропонованої концепції.

2. Заслугує позитивної оцінки виокремлення авторкою естетичних, моральних та соціокультурних цінностей як важливих складових ціннісного світогляду студентів мистецьких коледжів. Перспективним напрямом подальшого дослідження вважаємо більш детальне розкриття взаємозв'язку між моральними та соціокультурними цінностями, зважаючи на те, що соціокультурне середовище істотно впливає на становлення моральних переконань особистості.

3. Експериментальне дослідження здійснювалося на матеріалі професійної підготовки майбутніх фахівців із кіномистецтва. У зв'язку з цим становить інтерес питання щодо можливості безпосереднього поширення запропонованої методики на студентів інших мистецьких спеціальностей – музичного, театрального, хореографічного чи образотворчого профілю – без її додаткової адаптації.

4. У дисертації значну увагу приділено інноваційно-цифровим технологіям, причому саме цей компонент визначено серед найбільш результативних педагогічних умов. Вважаємо доцільним у подальших дослідженнях більш детально конкретизувати, які саме цифрові інструменти та види цифрової взаємодії забезпечують найбільший педагогічний ефект у формуванні окремих компонентів ціннісного світогляду.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру, не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як напрями подальшого розвитку наукових положень дослідження.

Загальний висновок. Дисертація Хань Цзяє на тему: «Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки» є завершеним, самостійним і цілісним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблемі сучасної педагогіки мистецької освіти.

Зважаючи на актуальність, наукову новизну, обґрунтованість результатів та їх практичну цінність, дисертація на тему: «Формування ціннісного світогляду у студентів коледжів мистецтв Китайської Народної Республіки» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її авторка Хань Цзяє заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент **декан** **гуманітарно-педагогічного факультету** **Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат філософських наук, доцент Інна САВИЦЬКА**